

Мордовия авыллары өзгәреш кичерә, анда яшәвчеләргә шартлар тудырыла. Барысы турында сорап Аксен авылы администрациясе житәкчесе Айса Жәфәр улы Юсуповка морәжәгать иттем.

- Ләмберә районындагы Аксеново авыл администрациясе карамагында барлыгы 1600 кеше яшәгән Аксен белән Пунят (Иняты) татар авыллары. Ике йөзгә якын кешеле Инятта татарлар гына яшәсә, Аксен - күп милләтле авыл. Топ халык биредә – татарлар; руслар белән мордва, украинлы һәм башка милләтлеләре дә бар. Барыбыз бергә дус яшибез. Аксенда топ гомуми белем бирү мәктәбе, мәдәният йорты, китапханә, элемтә бүлекчәсе бар, берничә кибет эшли. Тиздән Ләмберәдә барыбызга уртак бухгалтерия булачак, - ди Айса Жәфәр улы әнгәмәсендә. - Ә Пунят авылына быел жәй магазин белән почта бүлекчәсе ачарга жыенабыз. Үткән ел Центральная, Полевая урамнары баганаларына лампочкалар элдек. Барлык эшбездә ярдәмә очен Ләмберә районы администрациясе житәкчесе Шамиль Фатих улы Давыдовка рәхмәтләремне житкерәсем килә. Жәй конче Аксен авылы баганаларындагы утларны да тәртипкә салырга планлаштырабыз. Сүзем бик тырыш, тогәл, өз эшен һәрвакыт жиренә житкереп башкара торган кеше турында. Тумыштан бирелгән сәләт тә бар анда. Айса Жәфәр улы Юсупов Аксен - Инят авылларынын тозеклеген, тынычлыгын яклау очен кочен кызганмый. Нык адымнары шатландыра. Мәктәптә хезмәт иткән вакытта да бар кочен жәлләми балаларга белем бирде, тәрбияләде. Ә биредә - ике авыл олылары. Яна эшендә дә шулай булыр дип уйларга урын бар, чонки бар кочен, белемен куеп эшкә кереште. Алдагы эш планнары белән уртаклашып Айса Юсупов: «Мордовия Главабыз Владимир Дмитриевич Волков ярдәмә белән Аксен урта белем бирү мәктәбебезнен яна бинасын тозергә жыенабыз. Газ авылыбызнын барлык йортларына тиешле күләмдә килә. Әлегә кадәр проблемага әйләнгән Октябрьская урамы йортларына газ житмәв хәл ителде: икенче трасса жибәрелде. Халык газдан рәхәтләнөп куллана. Тагы бер мәсьәлә - каты конкуреш калдыкларын (ТБО) жыю иде. Аны «Ремондис» компания торкеменен филиалы хезмәте ой алларына 30лап евроконтейнерлар куйды. Ай саен квитанцияләр килеп тора. Бүген, бу хезмәт очен түләв бәя булса да, калдыкларны санкцияле чүпләкләргә машиналар ташый; урамнарыбыз, оврагларыбыз чистарды. Әмма бүгенгә кайбер йортларда, пропискада булсалар да, яшәвчеләре булмаганнары да бар. Бу

олкәдә дә хәл итәсе эшләр бар».

Айса Жәфәр улы Юсупов белән аралашканда, халыкны су белән тәэмин итү турында да сорадым. Оч биш этажлы йортларында үзәкләштерелгән артезиан суыннан кулланалар. Коры елларны Аксеннын Октябрьская - Янган оч, Советская - Артиш урамнары коеларында су бетә торган була иде. Алдагы житәкче бу урамнарда яшәвчеләрне су белән тәэмин итү проблемасын чишә башлаган иде: полипропилен трубалар да ике урам жире астында инде, әмма су наман юк. Ө бит әлегә житәкчегә кадәр бик күп вакыт узды инде. Русчалаштырып әйткәндә: куй железо, пока горячо да бит – упущено...

Юллар мәсьәләсе барыбызны да борчый, шунын турында да сорамай булдыра алмадым. Айса Жәфәрович болай ди: «Аксен нәм Пунят авыллары тагы да матур булсыннар очен тырышып эшләргә, күп коч куярга кирәк. Яз башы житте. Юлларыбыз ремонтлауны таләп итә. Ватык юлларыбызга щебенка сала алсак та ярар иде, асфальт салу турында сүз дә юк. Халык үз коче белән дә щебенка гына булса да салырга жыена.

Авылыбыз тырыш кешеләргә бай. Бүгенге көндә КФХ «Юлдаш» хужалыгы унышлы эшләп килә; ярдәмен тоеп яшибез. Мәсәлән, быел кышын кар күп булды, әмма зур авылыбызнын урамнарын чистарту буенча проблемалар тумады. КФХ «Юлдаш» житәкчесе Рафик Аяс улы Фетхуллов юлдагы карны яуган саен чистарттырып торды; ана мин үзем нәм халкыбыз рәхмәтле. Тагы ит үстерү нәм сату эшләре белән шогыльләнгән утызлап шәхси эшмәкәрәбез бар. Оч йөзләп эре мөгезле хайван үстерәләр, итен-сотен саталар.

Жиназланган мал-туар бугазлау урыннарыбыз эшли. Маллар үрчәткәндә килеп чыккан проблемалар булгалый, мәсәлән, навозын кая ташырга дигәнә. Кечкенә, әмма хәл итүне таләп итә». Менә шундый нәм башка тавык чүпләп бетерә алмаслык зур нәм кечкенә эшләре тормышка ашырырга тырыша администрация житәкчесе А.Ж.Юсупов.

Үзенен башкарган эшләре турында әлләни жентекләп, ачылып китеп сойләргә яратмый ул. Моңы кирәк дип тә тапмый. Ләкин башлап жибәргән хезмәте матур жимешләр китерер дип уйларга урын бар, чонки Айса Жәфәр улы Юсупов халыкнын үзенә таяна. Эше очен жан атып, халкынын күнелен күрәп йөрүчеләр булганда, авылларда күтәрәнке рух сакланачак әле.

Шәхси тормышы турында да әйтми булмас. Айса Жәфәр улы Юсупов гаиләдә бердән-бер бала булып туа. Аксен урта мәктәбен бары бишле билгеләренә тәмамлап, югары белем ала. Аннары үзе белем алган мәктәбендә якташлары балаларына тарих нәм жәмгыять предметлары буенча белем бирә. Нәрбер эштә актив катнаша. Наилә Муса кызы белән матур гаилә корып яшиләр. Наилә Мусеевнаны мәктәптә нәрвакыт белемле физика укытучысы буларак хезмәт итүче дип беләбез; укучылары нәм ата-аналар яраталар аны, коллегалары хормәт итә. Балалары - Зуфар белән Рамиль дә, әти-әниләре тосле мәктәпнен яхшы укучылары иделәр, бүген тырыш белгечләр булып хезмәт итәләр, тәртипле гаилә башлары. Әлегә Айса Жәфәр улы белән Наилә Муса кызын дүрт оныклары - Кәрим белән Самир, Алим белән Амир шатландыра.

Наилә Насырова